

Načrtovanje in izvedba kulturnih prireditev na Osnovni šoli Sladki Vrh

Jelka Veit

Voličina

jelka.veit@guest.arnes.si

Planning and Implementation of Cultural Events at Sladki vrh Primary School

Izvleček

V času, ko pravimo, da je svet globalna vas, je pomembno, da ohranjamo svojo kulturo, poznamo svojo zgodovino in ohranjamo svoje običaje. Učitelji se tega dobro zavedamo. Na Osnovni šoli Sladki Vrh vsako leto pripravimo in izvedemo tri obvezne prireditve ob različnih priložnostih. Nihče od učiteljev se ni izobraževal za organizatorja ali celo režiserja prireditev, a mora organizacijo in koordinacijo nekdo prevzeti. Kdo? Glasbenik? Slovenist? Zgodovinar? Vse je stvar odločitve vodstva, kar pa je lahko vzrok slabe volje v kolektivu. Nekateri menijo, da so prezaposleni, drugi, da so spregledani. Slaba volja v kolektivu narašča, na koncu so vsi nezadovoljni. Kako odpraviti to težavo, smo se pred leti spraševali tudi na naši šoli. Timsko delo in izkušnje so nas pripeljali do odgovora. Rešitev je natančno načrtovanje, dogovarjanje in timsko delo. V članku pa je opisano, kako to poteka.

Ključne besede: kulturne prireditve, osnovne šole.

Abstract

At a time when the world has become a global village, it is critical to preserve our culture and traditions and understand our past, which is something teachers are well aware of. Every year, on different occasions, we organise and carry out three required events at the Sladki vrh Primary School. Despite not having been trained as an organiser or stage director, someone has to take over the organisation and coordination; the question is who: a music teacher, a Slovenian teacher, or maybe a history teacher? The managerial decision may have a negative impact on the school staff, with some feeling overworked and others disregarded. A negative attitude worsens, and eventually, everyone is miserable. The article discusses how this issue was solved at our school a few years ago through collaboration and experience. The solution explained here lies in meticulous planning, consensus, and teamwork.

Keywords: primary schools, cultural events.

Uvod

Šola ni le institucija, ki daje učencem novo znanje. Pomemben del šolskega delovanja je vzgoja mladih, ki spoštujejo svojo kulturo, običaje, ki poznajo ustvarjalce in poustvarjalce ter kritično vrednotijo kulturno življenje na splošno. Osnovna šola mora vsako šolsko leto pripraviti in izvesti predpisane proslave ter organizirati prireditve ob različnih priložnostih. Nekaj teh je stalnih: tri proslave, koncerti ob koncu koledarskega leta, sprejem mladih v Rdeči križ, bralna značka, zaključna prireditev ...; in nekaj je priložnostnih: različni obiski, povabila, obletnice in podobno.

Dejavnosti smo začeli načrtovati že ob koncu šolskega leta, ko smo junija naredili evalvacijo; k sodelovanju smo povabili tudi sodelavce – kritike.

Vse naštetu je treba dobro načrtovati, saj drugače pride do zmede. Ko bi že morali vaditi za nastop, še vedno ne vemo, kdo bo koordinator ali koga izbrati za nastop, katere pesmi peti, katere recitirati, koga vključiti. Poraja se še cel kup podobnih vprašanj. Rezultat je slaba volja v kolektivu, občutek, da eni delajo preveč ali pa da so izključeni, čeprav imajo kaj pokazati. Miselnost tistih, ki česa podobnega niso nikoli izpeljali, je, da je organizacija nekaj, kar se naredi v nekaj urah in

jo lahko naredi vsak. Ta miselnost je povsem zgrešena.

Slabo voljo zaradi prireditev smo pred leti doživljali tudi v našem kolektivu. Eni smo bili vključeni v vse, drugi so bili opazovalci in seveda glasni kritiki. Dogovorili smo se, da bomo temu naredili konec. Dejavnosti smo začeli načrtovati že ob koncu šolskega leta, ko smo junija naredili evalvacijo. Pregledali smo preteklo delo, ugotovili, pri čem smo bili zelo uspešni, kaj bi lahko dopolnili in popravili, pri čem smo bili neuspešni, kaj bi opustili in kaj dodali. Presenečeni smo bili, koliko idej imajo sodelavci, kaj vse načrtujejo ali želijo načrtovati. K sodelovanju smo povabili tudi sodelavce – kritike in jim dali možnost, da oplemenitijo delo.

Učitelji smo si bili enotni, da je namen naših prireditev ohranjati slovensko kulturo, ozaveščati učence o pomenu preteklih dogodkov za vse nas, vzbuditi ljubezen do slovenske kulture in domovine, spoznati dela in pomen slovenskih pesnikov, pisateljev, skladateljev, slikarjev, poustvarjalcev ter vzgajati nastopajoče, mlade ustvarjalce in občinstvo.

Kako se lotiti organizacije različnih prireditev, je odločitev učiteljev in vodstva posamezne šole. V članku bomo predstavili načrtovanje na Osnovni šoli Sladki Vrh.

Načrtovanje in izvedba kulturnih prireditev na Osnovni šoli Sladki Vrh

Zakaj kulturne prireditve?

- Ohranjanje slovenske kulture: knjižni jezik.
- Seznanjanje s slovensko zgodovino: različni dogodki, slovenski ustvarjalci, poustvarjalci, umetniki.
- Seznanjanje z značilnostmi lokalnega okolja.
- Seznanjanje z deli tujih ustvarjalcev.
- Vzgajanje kritičnih poslušalcev, ki bodo radi zahajali na kulturne prireditve.
- Navajanje učencev na samostojne nastope.
- Spodbujati učence, jih usmerjati in vzgajati v mlade umetnike in ustvarjalce.

Časovnica načrtovanja in izvedbe kulturnih prireditev:

- Junij: Evalvacija kulturnega dogajanja v šoli ob koncu šolskega leta. Ugotavljanje, kaj je bilo uspešno, kaj malo manj in kaj bi morali spremeniti. Neformalni pogovori o kulturnem dogajanju na šoli v prihajajočem letu. Zbiranje idej in pobud, pa tudi odgovornih za posamezne prireditve.
- Avgust: Dogovorimo se, katere prireditve bomo organizirali v prihajajočem šolskem letu. Določimo tematiko in odgovornega učitelja. Obvezne proslave organizirajo učitelji slovenščine v sodelovanju z učitelji razrednega pouka. Slovenisti se na aktivu odločijo, za katero proslavo bodo odgovorni. Božični koncert in zaključno prireditev prevzame glasbenica. Za druge prireditve se

dogovorimo. Vse dogovorjeno se zapiše v Letni delovni načrt šole.

- September–maj: izvedba kulturnih prireditev.

Načrtovanje in izvedba božičnega koncerta

Prve ideje se učiteljici glasbe, ki je glavni organizator koncerta, porodijo običajno že na preteklem koncertu, ko se zapišejo morebitne ideje za novi koncert. Pogosto se ideje najdejo ob obisku drugih prireditev, ki jih je decembra vsako leto res obilo. Izberejo se primerne pesmi za otroški pevski zbor, mladinski pevski zbor in šolski ansambel ter naslov koncerta. Koncert se včasih poimenuje po naslovu pesmi, na primer *V pričakovanju novega* (Slika 1), *Čudovit je ta svet* in *Tisoč iskric smo prižgali* (Slika 2), ali pa *Da bi pesem ne zamrla*, *Veselo v novo leto* (Slika 3) in podobno. Naslov koncerta se pogosto povezuje z aktualnimi dogodki v družbi, vedno je pozitiven in optimističen ter opredeljuje rdečo nit programa. V nadaljevanju bomo predstavili načrtovanje koncerta, poimenovanega *Podarjamo vam ...*

December je čas, ko bi se morali ustaviti in pregledati dogajanje v odhajajočem letu, se družiti s prijatelji in družino. Pa je res tako? Ves december je eno samo tekanje za darili, tekmovanje, kdo ima in kdo da več. To opazujemo že leta in leta. Učenci komaj čakajo darila, ki se jih naveličajo, še preden jih dobijo. Odrasli so od vsega preutrujeni in naveličani. Namesto da bi mirno pričakali božični večer in novo leto, se družili in zabavali, jim priprave povzročajo stres in slabo voljo. Zato smo

Slika 1

Slika 2

Slika 3

nas želeli opomniti, da na svetu obstajajo tudi nematerialne dobrine, ki nič ne stanejo, zvabijo pa nasmeš na obraz in tiho srečo. Želeli smo podariti nekaj drugega, nematerialnega, na kar včasih kar pozabimo. Ideja je bila, da učenca, ki povezujeta koncert, krasita veliko božično drevo z okraski, na katerih piše LJUBEZEN, IGRIVOST, NAVIHANOST in tako naprej. Učiteljica razrednega pouka se je kar sama javila, da bo izdelala drevo in okraske. Ideja se je razvijala, in sodelavke, ki vedno sodelujejo na prireditvi, so za svoje skupine izbrale primeren program, ki je bil zimsko in praznično obarvan.

Priprave na nastop so se začele že sredi oktobra, ko so bile posamezne skupine oblikovane in so se lahko lotile dela. Takrat smo si tudi okvirno razdelili zadolžitve. Hišnika sta bila obveščena, kaj potrebujemo na koncertu: izvlečene tribune v telovadnici, praktikable, mikro-

Slika 4

fone za napovedovalce in izvajalce, celotno ozvočenje za šolski ansambel, računalnik, reflektorje in stojalo za smrečico. Pred koncertom se vsako leto pripravi tudi božični bazar. Zanj hišnika pripravita stojnice, lučke in ozvočenje. Smrečico (Slika 4) in okraske so izdelali pri podaljšanem bivanju, sceno je v celoto oblikoval in uredil učitelj likovne umetnosti. Računalničar je naredil plakate, učenci so jih razobesili po našem navodilu. Iz-

Slika 5

delali smo tudi vabila, nekaj smo jih poslali po klasični pošti, nekaj pa po elektronski.

Učitelji so poslali naslove in vsebino posameznih točk za nastope. Na božičnem koncertu se predstavijo vsi pevski zbori, tudi vrtčevski, plesalci, folkloristi, recitatorji in šolski ansambel. Učiteljica glasbe je napisala scenarij oziroma program, pri katerem je zelo pomemben vrstni red. Treba je biti pozoren, da se lahko učenci med posameznimi točkami preoblečejo. Nekateri plešejo v plesni skupini, pri folklori in pojejo v zboru. Osnuvek programa se pošlje vsem sodelavcem. Prosi se jih, da program natančno pregledajo in napišejo pripombe ali želje. Ko je program usklajen, ravnateljica določi spremljevalce za nastopajoče skupine. Ti so zadolženi, da nastopajoči pravočasno pridejo na oder, pomagajo pri preoblačenju ter skrbijo za red in disciplino pred in med koncertom.

Pri gospodinjskem pouku izberejo recept za piškote, ki jih začnejo peči nekaj dni pred koncertom. Piškoti se pred začetkom koncerta ponudijo na stojnici skupaj s čajem (Slika 5). Učitelji skupaj z učenci na tehniškem dnevu konec novembra izdelajo drobna darilca in okraske, ki se jih prav tako ponudi na stojnici (Slika 6).

Na sestanku izvajalcev ob koncu novembra so dorečene še zadnje podrobnosti, ki se zapišejo in objavijo na vidnem mestu v zbornici. Vsi sodelujoči so seznanjeni s svojimi zadolžitvami.

Generalka poteka dan pred koncertom, zadnji dve šolski uri. Na generalki so prisotni vsi, ki kakorkoli so-

Slika 6

Slika 7

delujejo pri organizaciji in izvedbi. Hišnika pripravita dvorano in ozvočenje, določi se, kje sedijo nastopajoči, kako pridejo na oder, kako odidejo z njega. Vse dogovorjeno se nato še izvede. Po končani generalki je še čas za morebitne popravke, dogovore ali izboljšave. Že prej se izbereta učenka in učenec, ki povezujeta program. Naslovi in vsebina posameznih nastopov so že zbrani v programu, določen je tudi vrstni red nastopajočih. Med drugimi pripravami se zapiše tudi vezno besedilo koncerta in opombe, vezane na posamezno točko. Na primer, ko nastopi plesna skupina s pesmijo z ljubezensko vsebino, učenec na božično drevo obesi okrasek z besedo LJUBEZEN. Ko denimo otroci iz vrtca zapojejo pesmico o škrtatu, učenka, ki napoveduje, obesi okrasek z napisom NAVIHANOST (Slika 7).

Za lažje in boljše razumevanje sporočila koncerta je v nadaljevanju predstavljen uvodni del veznega besedila.

M: Dober večer!

N: Lepo pozdravljeni!

M: Zakorakali smo v veseli december ... Vsi smo v pričakovanju novega, prve voščilnice smo že poslali, spekli piškote, jaz sem celo pospravil sobo, no, ne povsem ... Super je ta december, se vam ne zdi?

N: Jaz se najbolj razveselim daril ... Veš, doma imam adventni koledar in dobim darilo za vsak dan posebej ...

M: Ja, adventni koledar nas popelje prav do božičnega večera ...

N: Ko zjutraj vstanem, komaj čakam, kaj se bo prikazalo v novem okencu. Dobila sem že gumico za lase, pa oblekico za barbiko, pa verižico in prstan ...

M: Pa daj, no, in kje so zdaj vse te stvari? Zagotovo ležijo pozabljene v kotu, saj jih sploh ne vzameš več v roke.

N: Če pa jih imam ogromno. Dan je prekratek, da bi se lahko igrala z vsem, kar imam.

M: No, vidiš, to bi ti rad povedal. Darila so zanimiva samo kratek čas, potem pa pozabimo nanje. To ni smisel veselega decembra.

N: No, pa ti, pametnjakovič, povej, kaj je smisel božiča in obdarovanj?

M: Pa poskusiva. Kdaj si ti najbolj vesela?

N: Ko smo vsi doma, ko sta mami in ati dobre volje in ko se z bratom skupaj igrava ali z mamo pečeva kekse ... Ali pa ko igramo črnega Petra ... gremo na izlet ...

M: In kje so zdaj tvoje gumice pa verižice pa prstani ... Kje?

N: Ko smo skupaj, jih ne potrebujem.

M: Saj to ti želim povedati, darila so lahko tudi trajnejša.

N: Ne razumem ...

M: Pa poskusiva praktično. Kako že rečejo učitelji, da smo ljudje empirična bitja, pa da vidimo.

Oglej si malo našo sceno. Kaj vidiš?

N: Ogromno hišic, ki so oštevilčene. Le zakaj?

M: Pomisli, kaj bi lahko pomenile številke?

N: Ja, že vem, decembrske dni. To mora biti malo drugačen adventni koledar. Ampak samo 19? Jaz jih imam 24.

M: 19 jih je, ker je danes 19. december, zato.

N: Super, pa so notri darila? Komaj čakam, zdaj bi se prilegla čokolada ali bonbon ...

M: Ti pa res ničesar ne razumeš. V hišicah so res darila, a so trajnejša od bonbonov in igrač.

N: Trajnejša? Moja teta si je dala narediti trajno, to misliš? Ati ji je rekel, da izgleda kot pudelj ... Meni je tudi smešna.

M: Zdaj si pa povsem zgrešila. Najbolje, da začnem odpirati darila in ti bo vse jasno.

Poglejva, kakšno darilo se za vse nas skriva v prvi hišici.

N: Grem jaz, lahko?

M: Seveda.

N: Kaj pa je to?

M: Okrasek za našo smrečico, ki jo bomo nocoj okrasili. Kaj piše na prvem okrasku?

N: HARMONIJA.

M: Spoštovane obiskovalke in obiskovalci. Za vas smo pripravili praznični koncert, ki smo ga poimenovali Podarjamo vam ...

N: Kot prvo vam podarjamo harmonijo, naj naši nastopi zazvenijo v prelepi harmoniji, ki vas bo spremljala še na poti domov.

M: Obesiva okrasek na najino smreko.

Na okraskih so bile zapisane naslednje besede: HARMONIJA, LJUBEZEN, IGRIVOST, NAVIHANOST, DOMIŠLIJA, VESELJE, DOBROTA, MIR, ZDRAVJE, NASMEH, RADODARNOST, PRIJAZNOST, PRIJATELJSTVO, SREČA, ISKRENOST, USPEH. Na zadnjem okrasku je pisalo VESELO IN SREČNO (Slika 8). Sledila sta voščilo in skupna zaključna pesem vseh šolskih zborov Cel svet imaš na dlani. Pevci so pesem peli in hkrati kazali z govornico za gluhe.

Načrtovanje in izvedba drugih kulturnih prireditev

Na podoben način kot božični koncert se načrtujejo in izvedejo tudi druge kulturne prireditve.

Majska zaključna prireditev je namenjena prikazu celoletnega kulturnega delovanja v tekočem šolskem letu. Oba otroška in mladinski pevski zbor predstavi program, ki so ga izvajali na reviji, plesne skupine zaplešejo najboljše plesne točke šolskega leta, folklorna skupina izvede revijski program, igralske skupine igrajo dele svojih predstav, prav tako se predstavi tudi lutkovna skupina. V predpovedi je likovna razstavna nagrajenih likovnih del. Razstavljeni sta tudi šolski glasili.

Predsednica Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti občin Kungota, Pesnica in Šentilj podeli devetošolcem občinsko priznanje mladi ustvarjalec. Priznanje prejmejo učenci in učenke, ki so vseh devet let soustvarjali kulturno življenje na glasbenem, plesnem, likovnem, literarnem, gledališkem in lutkovnem področju. Ravnateljica ob koncu prireditve na oder povabi še vse mentorje in se jim zahvali za vložen trud.

Za proslavi ob dnevu samostojnosti in enotnosti ter dnevu državnosti so zadolžene učiteljice slovenščine in razrednega pouka (dogovor na aktivu v avgustu). Obe sta namenjeni krepitvi domoljubja in spoznavanju slovenske zgodovine. Na proslavi se predstavijo zbori, plesalci, recitatorji, ansambel in še kdo, odvisno od scenarija. Tematika je povezana s praznikom.

Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku je namenjena mladim poustvarjalcem in ustvarjalcem, ki se glasbeno, literarno, baletno in plesno izražajo zunaj šole ali so samouki in se na proslavi predstavijo.

Slika 8

Nastopajo tudi šolski zbori, plesalci, recitatorji. Proslava je običajno tematska, posvečena pesniku ali pisatelju ob okrogli obletnici rojstva ali smrti. Pri ustvarjanju sodelujeta tako razredna kot predmetna stopnja, zato sta predstavljena dva slovenska umetnika (enega predstavi razredna, drugega predmetna stopnja). Devetošolcu ali devetošolki podelimo šolsko Prešernovo nagrado.

Sklep

Zakaj natančno načrtovati izvedbo kulturnih prireditev na šoli?

Zato, da je organizacija prireditev manj stresna, da lahko sodelujejo vsi, ki si to želijo, da je dovolj časa za pripravo in izvedbo, da se izognemo slabi volji v kolektivu. Zadolžitve so razporejene bolj enakomerno in transparentno. Zelo pomembno je tudi, da je dovolj časa za opazovanje učencev. Na ta način lahko opazimo tudi tihe, mirne, a zelo nadarjene učence, ki jih povabimo k sodelovanju. Prireditve vodijo vsakokrat drugi učenci, da je dana možnost vsem, ki si tega želijo in ki to zmorejo.

Morda je nekoliko več dela avgusta, so pa zato prireditve kakovostnejše. Zadovoljni pa smo tako učitelji kot učenci in obiskovalci naših prireditev.

In kar je najpomembnejše: Tako vzgajamo uspešne, samozavestne in ustvarjalne učence, ki bodo soustvarjali kulturno življenje v svojem okolju tudi, ko bodo zapustili šolske klopi. Dajemo jim popotnico, da znajo in zmorejo, da se lahko izrazijo tudi drugače, s pesmijo, sliko, zgodbo ali plesom. Sporočimo jim, da so slišani, videni in sprejeti.

Z organizacijo in izvedbo prireditev dajemo učencem popotnico, da znajo in zmorejo, da se lahko izrazijo tudi drugače, s pesmijo, sliko, zgodbo ali plesom.